

בעזה"ת

ספר קדושת בית המדרש

דברי התעוורנות נפלאים שנאמרו ברבים

בענין אמן ויהא שמייה רבה

הדרשה היא יקרת ערך מאד בעל רבת גונזין ומכליל הדרכה נפלאה
בכל עניינים השיכין לאמן ויהשר:

א) מעלה העונה יהיה שמייה רבה.

ב) חומר המבטלה שחביב מיתה ביד"ש רח"ל ד' יישרנו.

ג) כל מעלה ומעלה מבואר בהיקף נפלא חודר לתוך עומקו של דבר. ומוסיטן
להקורה.

ד) מאיר אוור מבחיק ומוחשי אל מה יכולון לזכות בכל יום בניקל.

ה) זוכה לישוב בישיבה של מעלה במחיצת הצדיקים.

ו) אדם פשוט מגיע למלה שלמודים רבים לא יגיעו.

ז) זוכה למדוד תורה מפי אבי וربא, הרשב"א ורטיב"א, וגם מלך המשיח.

ח) פוטר עצמו מחיבוט הקבר, כף הקלע, שאלות התהותית, גיחנים, וגלגול.

ט) דוחה כל גזירות קשות ופערונות מעלייו ומעל כל בני ביתו.

י) נמחלין עוננותיו, ועוד ועוד.

יא) מי שעבר על עניית אמן חוביו לטיען באמירתה.

כל אלה מבוארין היחס בלשונו צח וקל החושה לכל נפש, קטן בגודול ויתענו בו
כל בעלי נשחורה און בו.

ג. ב. הדרשה כshedresh השair רושם רב על כל ישבי תורה וגם בעלי חתמים היראים ועשה על אחר
התעוורנות גדרולה ונפלאה יוחר מהוגיל, וכבר נחדרדו הרכבה מאד באכלה חזקה למדוד על המשמר.
וහן הן שעורדו להרטין וליחסין ע"ש אבל כי מוסגלה ומוכשרה לתחרר הלב בנושא הנחותה הלווי,
מחמת הארץ היקר הטמןנה. וטוב לעיין בה להה"ש פע"א בחורש, או עכ"פ בימי אילו, ובכלי ספק
שגם לב היותר קשה יהחק מסדריות המלהיבים, החוצבים להבוכו אש, ועל כך העידו כל שומעינו
הדרשה וקוראייה.

יצא לאור ע"י חברות מזבי הרבנים העולמי למען קדושת בית המדרש
ועניית אמן.

ברוקלין, ניו יורק, שנת תנש"א לפ"ק
פרואיזשעך שוחל לעיקוואד, ניו דיזוירזוי טלפון 8944 - 901 (201)

•••

WORLD SOCIETY FOR THE SANCTITY OF THE SYNAGOGUE AND
ANSWERING "AMEN"

1274 - 49th St. Suite 11 • Brooklyn, N.Y. 11219 • Tel: 718-436-1180

קדושת בית המדרש

מפתח

- א. אמן יהא שמייה רבה
 ג
- ה. עניין יהש"ר בכל כחו — ביאור נפלא
 ד
- ו. היאך לבא לאמירת אמן בכוננה
 ו
- י. דחוז"ל בעניין יהש"ר — נוראים
 ח
- מעלה החכוננות להפטר מגזירה
 ח
- יא. חייך חולויים ברגע זו של חפלה! אנה חוסו על עצמכם!
 ט
- יד. דעת מה שתשיב ליצח"ר — ולנצחו
 יא
- טז. לבטל עין הרע
 יב
- יג. ייח. חשיבות מוחלין לו כל עוננותיו
 טז
- כג. להיות בגן עדן במחיצת גדולי הדור
 יז
- כד. ענוג של לימוד תורה בגן עדן
 יט
- כו. הלב מחמוגג ממה שיכולים להשיג באמרית יהש"ר
 כז. עם הארץ יכול להגיע למה שאין זוכין לומדים מופלגים
 כ
- כח. חומר המدلג על עניות אמן
 כ
- כט. גורם ח"ו לבניו שייהיו יתומים
 כא
- כא. למה רוקא קריש לעילוי נשמה
 כב
- לא. מעשה נורא
 לב. על ביטול אמן אחת חייב מיתה בידי שמים
 כג
- лад. לומד תורה — ומחטיא הרבנים
 כה
- לה. אפי' מי שהתפלל כבר לא ישיח כשהציבור מתחפלין
 כו
- לו. מבטל צרות הציבור
 כו
- לו. היאך לענות אמן —
 כז
- האינו עונה כראוי כמו שמדלג לגמרי
 כז
- לח. מוטב להמתין עד שיענה מלתקדים
 כח
- לט. זהירות גם בקדושה
 כט
- ט. זהירות באמרית ברוך ה' המכורך
 כט
- ל. בעל חפילה מזוכה הרכבים
 ל
- מג. זהירות לש"ץ

ספר

קדושת בית הכנסת

דברי התעוורות נפלאים שנאמרו ברבים בעניין אמן יהא
שמייה רבה.

הדרשה הוא יקרת ערך מאד בעל רבת גווניו, ומכל הדרכה נפלאה
בכל עניינים השivicין לאמן ויהש"ר.

אמן יהא שמייה רבה

א) בעניין אמרית אמן יהא שמייה רבה. לכוארה הרי הוא דבר
שכאו"א יודע מזה, כבר למדו בספרים, בשולחן ערוך ובגמ' מובא
הרבה אודות עניין גדול זה של עניית אמן יהא שמייה רבה, אמןם למעשה
הוא מהדברים שאחוז"ל דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם
מוזללים בהם. הרי מצד אחד הוא עניין גדול, ולאידך גיסא באם אין
מקיימים אותה דברען הרי זה מכשול גדול ונורא.

ב) גודל עניין עניית איש"ר, המבואר בחז"ל בזוה"ק ובספה"ק, הרי
פליה עצומה למה מתרשלים כ"כ בזה, ולא ע"כ שהיות והוא דבר
הרגיל אצל בני אדם, הולכים לביהכ"נ يوم יום, ושוכחים מגודל העניין
זהה, כמו"ש בעל מסילת ישרים בהקדמה, דתכלית המוסר הוא להזכיר
הנסכחות, דברים שנשכחם מלבות בני אדם.

כרא להזכיר איזה מאמרי חז"ל המדברים מעניין אמן יהא שמייה
רבה, ולהתעמק בדבריהם הק'. בגמרא שבת (דף קי"ט ע"ב) אמר ר' יוחנן בן לוי, כל העונה אמן יהא שמייה רבה מביך בכל فهو, קורעין לו
גזר דין, ומביא פסוק ע"ז. ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן, אפילו יש בו ג

קדושת בית המדרש

שמץ של עבודה זרה מוחלין לו, והכוונה לאו דוקא עבודה זרה ממש, אלא שמצ שלבודה זרה, ועל אחת כמה וכמה עבירות שם יותר קלים מהטה ע"ז, בודאי שמוחלין לו לאדם אם הוא עונה איש"ר בדברי. וכן מכואר בחרדים (פרק ז' מהלכות תשובה)adam עונה יהא שמייה רבבה בכל فهو, מוחלין לו כל עונתו.

ג) עוד שם בגמרה, אמר ריש לקיש כל העונה Amen בכל فهو פותחין לו שערין גן עדן. וכאן הרוי שינה הנוסח ממימרא הקודמת. דמוקדם אמר לשון Amen יהא שמייה רבבה, ור"ל אמר רק Amen. ומביא פסוק ע"ז, שנאמר פתחו שעריהם ויבוא גוי צדיק שומר אמונים, אל תקרי שומר אמונים אלא שאומרים Amen, מי Amen, אמר ר' חנינא אל מלך נאמן.

ד) והנה בכיאור המימרא Amen יהא שמייה רבבה "בכל فهو" פירושי (ומובא גם בתוס'), דהיינו "בכל כוונתו". ובתוס', ר"י אומר, בפתחה בשם ר' יeshmael ben aliyahu, כשהישראל נכנסין לבתי הכנסת ועוניין Amen יהא שמייה רבבה בקול רם, מבטلين גזירות קשות. ומסביר באריכות שראה כמה גזירות שנגזרו לע' ושאל איך יסבירו גזירות כאלו, והשיבו לו שכשישראל נכנסים לבתי הכנסת ועוניין Amen יהא שמייה רבבה, מבטلين כל גזירות קשות.

ענין יהש"ר בכל فهو – ביאור נפלא

ה) ולכוארה דברי רשייז"ל שפי' בכל فهو – בכל כוונתו, צריך ביאור, שעורך דברי חז"ל ממשמעותם, ומוסיף בכל כוונתו. וגם התוס' מסכימים לדעת רשייז"ל, ומוסיף "בקול רם", והוא ג"כ תמורה, מנין להחותו' שהכוונה הוא בקול רם.

אך י"ל כי באמת הכוונה לשני הדברים, הן לכל כוונתו והן לקול רם, כי קול רם לאו דוקא שיצועק בקול הכי גדול, דהלא כי המגן אברהם (סימן נ"ז) בשם רבינו יונה, דאלו המגבאים קולם יותר מדאי, ובנ"א מתלוצצים עליהם, לא יעשו כן כי גורמים לחטא ע"י שיתלוצצו מהם. והלא איןנו מחולק על התוס' שכחובו דצרכיים לצעוק בקול גדול.

קדושת בית המדרש

ה

אך הפשט הוא דבאמת כל אחד ואחד מלאו הא בהא תלייא, כי מטבע האדם, כשהכל אצלו כראוי וכרגע, הוא מדבר כרגע בקול נזוק, במתינות ובדרך נחת. אך כשמיشهו מרגיזו אותו, אז הוא כבר צועק בקול גדול, ואם הרגיזו אותו עוד יותר, הרי הוא צועק בקול-יקולות. זהו עניין בקול רם, דאין המכון שהוא מרגיש בעצמו שם יצעוק יותר יפועל יותר, אלא דזהו כבר פועל יוצא מגודל כוונתו, דמכיוון שהוא מכון ביותר ונוגע לו ביותר, ע"כ הוא צועק בקול גדול יותר, והיינו דמכיוון שעונה איש"ר בכל כוונתו, ע"כ הוא צועק בקול רם.) ונהנה באמן יהא שמייה רבה הרי עיקר הכוונה צריך להיות שימוש הקב"ה זכרו של מלך, ושיהי שמו שלם וכסאו שלם, ויתקדש שמו ית' בכל העולמות, לעולם ועד, וזה עיקר הכוונה שצרכיים לכובן בעניית אמן יש"ר.

בעניין כוונה יש מדרגות שונות, יש אנשים שמכונים רק כמו בשאר דברים שהוא עושה בתורת מצוות אנשים מלומדה. ויש אנשים שמכונים ביותר, כי הוא חושב ומהובן על עניין חילול שם שמיים בעוה"ר, איך שאומות העולם שקטים ושלוים עם ישראל נמצא בגולה אחר גולה, ודבר זה כואב לו ביותר, ונוגע לכלבו החילול שם שמיים שיוצא מזה בעוה"ר. ובאופן זה נתעורר והוא מתלהב בעת אמרת אמן יהא שמייה רבה, בכל כוונתו, שיתקדש שם שמיים בעולם, ואז הוא עונה ית' שמייה רבה בכל כוונתו, ולכורה איך שייך כל כוונה, מקצת כוונה במחשבת האדם, הלא אין שייך לחלקו, או שהושב או שאינו חושב, איך אפשר לחלק מחשבה לשנים, ואם היה מדובר רק לצדייקים שמתנהגים בנתרות, הרי יכולם לחלק הכוונה, אם הוא מכון בכוונות פשוטות, או שמכיוון בדרך הנستر, אמנם דברי רש"י ז"ל הם גם לאנשים פשוטים, שלומדים דברי רש"י בgem', וא"כ צ"ב הכוונה בכל כוונתו.

וע"כ הכוונה כאמור, באמן יהא שמייה רבה צריך לענות בכוונה הרואה, היינו להעמיק מחשבתו בחילול השם ולהתעורר להתחפלל

קדושת בית המדרש

שיתקדש ש"ש ע"י מהיות עמלק בלב שלם, וזה עניין כל כוונתו שלא יהיה מחשבה בלבד אלא רצונו ותשוקתו וחפצו להחפלו בקשה זו. ואז מAMILIA יוצאה שהוא עונה בכל כוחו ובkowski רם, כי הדבר נוגע ללבו-CN"ל. ונמצא דשני הפירושים של רשי ותוס' בקנה אחד עולמים, וזה שרכיבינו יונה, אסור לעזוק באופן שבני אדם מתלוצצים ממנו, מפני שנורם להם לחטוא.

*) והאמת הוא שرؤאים כן במציאות יום יום,adam עונה בקול רם באופן שהוא בכל כוונתו ממש, מוקול רם כזה אין בני אדם מתלוצצים, אלא אדרבה מכבדים אותו כי רואים שהוא באמת מכוון לשם שמיים, אך אם הוא צועק בקול סתום בלי כוונה אמיתית, אז באמת BN"א מתלוצצים ממנו וכן"ל. וזהו כדרך שכחנו, דקול רם צריך להיות תוצאה ישירה מכוונה אמיתית ושלימה ולא סתום עצקה.

ובאמת מצאתי אה"כ בזוהר הקדוש שכח בפירוש כמו שאמרתי, רוזה הכוונה בכל فهو ובכל כוונתו, ובפרט לפי המבוואר ביעב"ץ ובשאר פוסקים, דנגלה ונستر צרכיים להיות בקנה אחד, וכמו שرؤאים שכשיש סתריה מסווגיא אחת לסוגיא אחרת בש"ס מתרצים הראשונים כל אחד לפי דרכו, שלא היא סתריה, כמו כן כישיש סתריה בין נגלה ונستر צרכיים ליישב שלא יהיה סתריה כי נגלה ונستر תורה אחת הם. אה"כ יוצא דהפשט בגמרא כמו שכ' בזורה"ק.

דהנה כי בזורה"ק (חלק ג' דף ר"כ) בעניין אמר יהא שםיה רביה, צריך לעוזר כל האברים ולומר בכח (כלשון הגמרא – בכל فهو) ועל ידי זה משבר כח הסטרא אחרא. הרוי בפירוש נדרש כדי להיות בכל فهو, בכל כוונתו ובkowski רם, וזהו עיקר עניין אמרית אמר.

היאך לבא לאميرת אמרן בכוונה

ח) והנה זה ההלכה פשוטה בעניין אמר יהא שםיה רביה, אך לדאכוניו הרוי אנו מדברים מבני אדם שצרכיים לעוררם על אמרית אמר בפשטות. איתא בגמרא אל תקרי שומר אמונים אלא שאומרים

קדושת בית המדרש

ז

אמן. הנה ידוע מהישmach משה ושרар ספרה"ק, דבכל מקום שאמרו חז"ל אל תקרי כן אלא כן, דלא כaura מהו אל תקרי, אין מוציאים פסוק מפשטותו, אלא דהכוונה לשניהם, אל תקרי רק כן, אלא גם כן באוון זה, אך באמת אינו מוציא מפשט הפשות בפסוק.

ולענינו הוא ג"כ כן, דאל תקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן, דשניהם הא בא חלייא. דהנה עניין שום"ר הוא מלשון המתנה כמאה"כ ואביו שמר את הדבר, שציריך לישב ולהמתין על זה, דעת"י שהאדם יושב ומצפה متى תבוא לידי, עי"ז באמת יבא לדרגת שאומרים אמן, שיענה אמן כדבוי. והאמת הוא כן בכל אדם,adam יושב ומצפה שייזכה לענות מהו שאינו עונה אמן כדבוי, אז באמת כשהולך לבית הכנסת ומחפלל יודע שציריך לעמוד מוכן לכל אמן שיזדמן לידו, אז באמת יזכה לדרגת "שאומרים אמן", שיענה אמן כדבוי, אך באם אינו בכח' זו, והוא רק כמזדמן לפניו בפתח פתחום בלי שום הכנה מקודם, ועונה רק מפני שומע את הציבור אומרים אמן, ע"כ אומר ג"כ, אז אין זה בחינת "שמירת אמן", שאינו שומר ומצפה על זה, אז א"א שיאמר אמן כדיין וכלהלה. והא ראייה, שרואים בני אדם שאפילהו בעת שכבר אומרים קרבנות, אשרי וכו' והם עדין מדברים דברים בטלים, וכשהציבור עומדים להחפלל שלו"ע אז הוא מփש את מקומו ואובנתו, ואינו בכלל "שומר אמונים", שאינו שומר ומophage על ענית אמן, אז באמת אינו עונה אמן כדבוי וכאמור.

ט) מובא בשולחן ערוך, ואין זה בתורת חסידות אלא הלכה בשולחן ערוך, בסימן נ"ז סעיף א', יש לכוין בעניית הקדיש, ואח"כ משיך: ולענות אותו בקול רם, ולהשתדל לרוץ כדי לשם קדיש. ולפי מה שאמרנו הוא עניין אחד, דכשמכוין הוא עונה בקול רם, ומה שמשים ולהשתדל לרוץ כדי לשם קדיש, הרי זה עניין נורא, שציריך להשתדל ולרוץ כדי לשם קדיש. כמה רחוקים אנו מדרגה זו. כהיום צריכים להשתדל שלא נרוץ מהקדיש... כשבולה על דעתו בהוה אמינה

קדושת בית המדרש

שנצריך לסדר איזה עניין, הרי כבר איןנו נשאר בביהמ"ד עד לאמרית הקדיש, ואיןנו מעלה על דעתו אם יאמרו קדיש ביןתיים כדי שיווכל לעונות איש"ר, ומכ"ש שעוד דרגת "ולהשתדל לרוץ כדי לשמע קדיש", כמה רחוקים אנו מזה, והרי זה ההלכה מפורשת בשו"ע.

וכאמור דזהו גם עניין שומר אמונים, שהוא יושב ומצפה וממתין מהי יבוא לידי עניין אמרית אמן.

והנה בוגרמא שם אמרו ג' מעלות במעלה העונה איש"ר בכל כחו, קורעין לו גזר דין, מוחלין לו עוננותיו ואח"כ אומר פותחים לו שערigen עדן.

דוח"ל בעניין יהש"ר – נוראים – מעלה התבוננות להפטר מגזירה

) אמרו חז"ל, העונה יהיה שמייה רבה מבורך קורעין לו גזר דין, ואח"כ אמרו אפילו יש בו שמי' עבודה זורה מוחלין לו עוננותיו, וכשהתבונן בזה חרדה ופחד יאחזון. איתא ברמ"ק על מ"ש חז"ל המעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעיו, הרי לפניו רפואה שככל אדם היה צריך לחתפו בשני ידים. הרי לב יודע מרת נפשו שהוא מלא חטאיהם, ויש בני אדם שנתחווורים לחשובה בכל יום, בעת אמרית אשmeno בנפ"א או בשכבו על מטהו בלילה אומר וידוי, כמו בא מגן אברהם, שיתבונן האדם בחטאיהם שמצוים בכל יום ויתחרט עליהם, וכן שhei נוהג הרב כי זושא ועוד צדיקים כנודע.

ומה שאמרו קורעין לו גזר דין של שבעים שנה, הרי הוא מייסד על הפסוק ימי' שנותינו בהם שבעים שנה, גזר דין של האדם גזר בפעם אחת, שכותבים את הגזר דין פעם אחת לכל השבעים שנה שיחיה. ולפעמים אנו רואים איזה אדם שנעשה פראאליזירט ל"ע עיי עקסידענט באויטה, שנצריך לעשות לו ניתוח ולהעביר מגופו יד או רגל שלא יזק לשאר הגוף ח"ז, והרי זה גזר דין של שבעים שנה, שהוא

קדושת בית המדרש

ט

הורלך עם הגוזר דין זהה במשך שבעים שנה, כי הגוזר דין כבר נגזר בזמנים, והדבר חלוי בו, כשהוא בא כתעת לבית המדרש, ואיןו יודע מה שגוזרו עליו בשמים, הרי לא ראה את הגוזר דין שלו שנגזר עליו קודם שנולד, אך האדם צריך להתחבון בזה ולהזכיר א"ע בכל רגע ורגע כי הרוי לא ידע מה יולד يوم, וע"כ כשנכנס להחפלה צריך להתחבון היטיב בדבר זה ולהחפלה ולענות איש"ר קרואו ואז הרי יכול לקרווע את הגוזר דין שנגזר עליו כאמור,داولי באמירת יהש"ר עכשו תלו依ם הגזירה שנגזרה עליו היום יתקיים או יתבטל...

חיז' תלוים ברגע זו של תפלה! أنا חוסו על עצמכם!

יא) איתא במדרש (מובא בספה"ק תנאי) אודותיהם של מדברים בעת אמרת קדיש, פעם אחת מצאו אליו זה ז"ל ועמו ר' אלפים גמלים טעונים, אמר ליה מה אלה טעונים, אמר ליה אף וחימה, למה, אמר לו לעשות נקמה באף וחימה למי שמאפסיקין בין קדיש לברכו ובין קדושה לקדושה בין קדוש לברווך בין ברכה לברכה בין פרק לפך, בין מן יהא שמייה רבה ליתברך ע"כ. עוד איתא במדרש במפורש, שככל הגזירות רעות מתבללים על ידי עניית יהא שמייה רבה.

וצריך האדם להתחבון בזה, כנסוע על הדרכ, ונחתם אייזה גוזר דין ל"ע באותו יום או יום שלפניו, שביום ההוא יסע וממולו ישע אויטה אחר, וצריך שהוא להתקלקל שם והקאר שמנולו יתבלבל ח"ו ויתקע באויטה שלו, הרי זה מעשים בכל יום, וכמו ששמענו רק בשבעה שעבר שיהודי אחד נסע בככיש, ולא שתה יין מקודם והי' במנוחה ובמלוא השכל, וממולו נסע גרי אחד שנתנום באמצעות נסיעתו ועי"ז נסע לתוך הקאר של זה וקרה אסון ל"ע עם כל משפחתו של הדרייווער היהודי שנסעו בקאר, וכי דברים אלו הם מקרים בועלמא, הלא הכל בידי שמים, והכל כחוב וחתום מוקודם.

קדושת בית המדרש

ו

יב) וצריך האדם להתבונן בכל זה בעה עמדו בתפילה לפני הבורא ית"ש, הלא האדם נושא מדוי יום ביוםו עם האויטה, וא"א לאדם לחשוב מתחשבות בדיקן איך שבעת שישע על הרחוב שלא ישע ממילו איזה גרי שהי' שכור ח"יו וככ"ל, אבל אלמלא היה עונה באותו היום היה שם רבה בכל فهو, הרי היו קורעין לו גזר דין, אפילו אם נגזר עליו ח"יו הרי קורעין לו גזר דין של שביעים שנה, וע"כ צריך להתבונן בעה עמדו להתפלל מי יודע מה יכול לקרו אתו, אם לא עכשו אימת, והגזר דין אפילו אם איןו על היום, יכול להיות שהוא נגזר על זמן שלוש שנים מהיום, או בעשר שנים, מי יודע מתי, והרי כא"א מודה שכל המקרים האלו לע"ע יכולים לקרו גם אצלם. ואפילו מי שהוא קר ביחסו וכל הרגשים נתבטלו אצלם, אפילו הכி הלא כל אחד יודע בעצמו שהוא מלא חטאיהם בעוה"ר, וועל החטאיהם יש עונשים גם בה הואאמין, וא"כ איך ישכח האדם מכל אלה ולא יתבונן בעצמו כשבועמד להתפלל. בפרט בזמן הזה, שכל הדריכים בחזקה סכנה, ואנו שומעים מעשיות משונות משנים קדמוניות, כגון שא' נסע בעיר וגוזלנים התנפלו עליו, יכול כ"א לחשוב — אני לא הייתי נסע בעיר לבדי, איך יכול להיות משוגע כזה לנסוע בעיר, ולתעתה שם בקרעטשמע במקום רוצחים וגוזלנים. דבר כזה לא היה עולה על דעתך בשום אופן...

וכדבר זהה יתכן שבצד מה היה שנה בני אדם, איך זה יכולים לישב בתוך קאר, אלמלא הייתה חיה אז לא הייתה נכנס בתוך אויטה, מקום סכנה כזה? איך אפשר לישב בקאר, שנсосע אחד סמוך לחבירו. ובסתיה אחת שלא כהוגן כבר עשה תאונת בה שני ויצאה נשמהו לע"ע. והרי זה דבר נורא, וגרוע אלף פעים ממורא הגוזלנים.

יג) ולא ע"כ התירוץ, דכל שנותיו של האדם על הארץ הוא מלא סכנות, והרבה דרכים למקום, אין צורך צריך לעשות דין בהאדם דוקא על ידי קאר או אופן אחר. אך בעה נסייתו בקאר יש עניין של השטן מקטרג בשעת הסכנה. וכך"ש החפש חיים משל למי שחטא נגד המלכות והמלך, שעשה איזה רעו ואלוציאאנערן חטא אשר מגיע לו بعد זה

קדושת בית המדרש

יא

חפיסה או תליה, או מיתה אחרת, או מעמידים הרבה שומרים, פאליצי וشומרי הגבול שלא יברוח דרך דרכם הגובל למدينة אחרת, ואמנם הקב"ה אינו צריך לכל אלה, כי כשהאדם נחלה ל"ע הרי כבר אינו יכול לזווז מהמתה ואיןו יכול לבРОוח, אלא מפניך אברך.

ואת כל אלה גורמים החטאים, והקב"ה נתן לאדם הדרך לנצל מכל המקרים האלו, כשמתפלל ועונה אמן יהא שמייה רבה בכלacho קורעין לו גזר דיןנו. הרי זה דבר מפורש בגמרא, בזוה"ק, בשו"ע, וממי הוא אשר יעוץ להרהר בזוה שהוא דבר ברור בתכילת הבירור, וזהו לא רק גאראנטייע אלא שהוא הבטחה על כל דרכיו שנוטע, שבuczorth ha' יעבור הכל כהוגן ויצא בכى טוב ויכנס בכى טוב, מוחלין לו כל עוננותיו, עד שאינו צריך לדאוג כלל פן יגרום החטא, דהלא כל עוננותיו נמחל ע"י עניית איש"ר כראוי.

דע מה שתשיב ליצר הרע – ולנצח

יד) ובתחיינם כאלו שאומרים, מה אפשר לעשות, הרי היצר הרע מכשילו שלא ענה איש"ר כראוי. עכ"פ צריך האדם לידע, דאלמלא היצר הרע לא היה לו השכר של קורעין לו גזר דיןנו, ושאר השכר שנוחותנים בעד עניית איש"ר, זהו כחו של היצה"ר, כי היצה"ר דוחהו לישן, או לשוחח בעת החפילה, או שייחשוב מחשבות זרות שלא מענין החפילה, ושלא ענה אמן יהא שמייה רבה כהוגן. אבל לפיה מה שאמרנו, הרי כשיתבונן האדם יוכל להתגבר על היצה"ר ולכובן כראוי בעת עניית איש"ר, כי בנפשו הוא. ובאמת הוא ספק אם איןו מתחייב בנפשו, כשהיה לאל ידו לבטל הגזר דין שנגזר עליו, ע"י עניית איש"ר כראוי, ולא ביטלו, אולי הוא מתחייב בנפשו ח"ז, על שלא ביטל הגזירה בכך עניית איש"ר, ואכם"ל בזוה.

טו) הרי זה דבר פשוט, בלי שום חולק כלל, אין זה מחלוקת ר' מאיר ור' יהודה, או ר' יהודה וחכמים, אלא הוא הלכה פסוקה לכ"ע, דקורעין לו גזר דיןנו ומוחلين לו כל עוננותיו.

קדושת בית המדרש

לבטל עין הרע

ויש להזכיר בעניין זה עוד פרט, מ"ש החיד"א ז"ל בספרו בדבר קדמאות, דבגמ' בכא מציעא כשמביא דעתות על המקרים של בנ"א, אמר רב ורובם בעין הרע, שרובם מתחים בעין הרע ל"ע. ולכארה חמורה, הלא כשברא הקב"ה את העולם, לא היה בראה לשכת יצירה, וא"כ העניין של עין הרע הוא דבר פלא, ולדברי ספה"ק זרע קודש בשם הזיה"ק, אשר עין הרע לאו דוקא שהוא מקנא בהשنى ונוטע עיניו בו, אלא כל דבר שמחפיעים ממנו ביותר הרי זה גורם כבר עין הרע.

ולפי"ז יפלא ביותר עין עין הרע, דהלא הקב"ה ברא את העולם שיתקיים, ואם אינו הולך בדרך הישר ל"ע הרי לא שייך עין עין הרע, דמי פתוי יסור הנה לשיטים עינויו בו, דאף שמחפיעים איך שסתה אדם כ"כ מדרך הישר, אבל אין זה בגדר עין הרע, דהלא כתיב ובחרת בחיים ומה איכפת לנו באינשי דלא מעלי. אבל כשהאדם מתנהג בירושר, הרי הוא בסכנת עין הרע של בן"א ח"ז, כיון שהולך בדרך הישר בודאי שיתפעלו ממנו בן"א, וא"כ נמצא חוטא נשכר.

ט²) וכותב החיד"א ע"ז, רהעונה ארבעה פעמים אמרן בכל יום, ניצול מעין הרע. כי אין הקב"ה מביא מכה אלא א"כ הקדים רפואה תחיליה כאז"ל, וכל מחלת יש לה רפואה, כי קרוב אליו הדבר מאד. למשל, מלחמות, מלכיות מתגררות זו בזו, כן מלחמה, לא מלחמה, וכל היום חושבים איך להגן ע"ע מפני חרב המציק ח"ז, מטפסים עצה בכל נשק איך להתגבר על השונא, אבל באמת כל זה לא יועיל, כי הכל בידי שמיים, וכמו שרואים בחוש, שככל החשכנות אינם שווים כלום כשבאה המלחמה. והנשך היחיד שיש לישראל הוא לענות אמרן יהא שםיה רבה בכל فهو, אז קורעין לו גזר דין, שזה כולל הכל, הэн מה שבא בידי אדם והן גזר דין שהוא בידי שמיים, ונשך זה א"א בידי שום אומה ולשון לבטל, לא העربים, לא האmericאנים ולא רוסלאנד. הוא הכח החזק ביותר בעולם שהוא כתריס בפני הפורעניות, מיום שניתנה מצוה

קדושת בית המדרש

יג

זו עד היום זהה, ואין שום כל זיין שיוכל לבטל נשך זה שיש לישראל — עניית איש"ר.

י"ז) המהרש"א שם בשכת דף קי"ט כ' (ומובא ג"כ בספה"ק שומר אמונים), דשערי גן עדן הינו שפוחחין לו השערים, רכשיכוא לעולם העליון יכול להיכנס בכל היכל שבג"ע, וללמוד תורה כחפציו בכל מקום.

הכה נתבונן, כשהישאלו את האדם כשהוא בא לעולם העליון, באיזה בית מדרש רצונך ללימוד, נוחנים לך ברירה, בית מדרש של החותם סופר, אצל הגרא"א, בעל שם טוב הקדוש, רשי"י, ריטב"א, אביי, רבא, או בודאי יבחר כ"א כפי שכלו, האחד ירצה ללימוד אצל הבעל שם טוב, השני אצל הראשונים, ראשונים כמלאכיהם, הוא יכול לבורר לעצמו איזה מקום שירצה,אמין בידועו שהוא ברירה היחידה שיש לו, כי שם מקומו שישאר לעולם ועד, הרוי זה ברירה קשה. אבל כשפוחחין לאחד כל שערי גן עדן הלא בידו לעיל וליפוק בכל חדר והיכל, הייש דבר טוב מזה, וכלל זה זוכה ע"י יהש"ר בכל כחו כמ"ש בmahרש"א שם.

חשיבות מוחליין לו כל עוננותיו

יח) ובזמן התשובה יש זמנים הרבה, יש זמן של ערב שבת, לאו כל אדם זוכה לשוב בתשובה בכל יום, ישנו כאשר שיעושים תשובה בעריש"ק, ועי' בספה"ק סידורו של שכת שמאריך בזה, ויש שעושים תשובה ביום ערב ראש חודש. אמין בזמןנו רק מהי מעט שכבים בתשובה בזמנים אלו, הרוי יש עכ"פ זמן של חדש אלול, שיש להאדם להתעדר עכ"פ אז, דהלא לב יודע מרת נפשו באיזה מצב אנחנו נמצאים, כאו"א לפום דרגא דילוי, יוכל לעבור עליו חדש אלול, לראש השנה, ועודין יכול האדם לומר איזה דבר צחות, אשר רואים מזה שאין עליו פחר يوم הדין כלל וכלל.

יט) ומשמעות אחד שמען מאחד שהרי אצל הרה"ק מצאנו בעל דברי חיים זי"ע, בשכת שחיל להיות ט"ו באב, ובעת סעודת שלישית

קדושת בית המדרש

החולב הורה"ק מצאנו בדברי מוסר והתעוררות, באמרו, מורי ורבותי, הגיע זמן חמשה עשר באב, "א ווערימל אונטער די עריך ציטערט שוין פון פחד יומן הדין", ונפל אימה ופחד על כל המסובים, רשמי אש שלחבת.

אמנם לדאכניינו מי שימוש כ"כ בהבל' הזמן ואיננו מרגיש כלל, ובכלל נחלש כח ההרגשה בזמנינו. בימים מקדם היה להם כי זמנים שהיו מהעוררים בייחור, ממש פקע איגרא, והם, ביום א' דסlichoth בעת אמרית אשרי יושבי ביתך, הי' התעוררות גדוֹל מתח פחד יומן הדין, וכן בעת אמרית היל בליל פסח הי' התעוררות מתחך אהבה והודאה.

כ) אמן כהיום, כשהמבחן אין שעבר עליו כבר יומן א' דסlichoth, אמרנו אשרי ועדין אין לנו ההרגש האמתי של תשובה, רואים מזה באיזה פנים אנו ניגשים ליום הדין, שכבר חלף ועבר זמן ערב שבת, זמן ערב ראש חודש, אלול, וראש השנה, ועדין הוא בקרירות ואינו מעלה על דעתו לשוב בתשובה אמיתית.

עכ"פ הרי כל בר דעת רואה שמתקרים כ"כ שצדיכים התעוררות גדול שנזוכה לשוב עכ"פ מיראה, ולאידך גיסא הרי אנו מלאים חטאיהם עוננות ופשעים, גם בענינים שהם בכלל דברים המותרים, בבח"י קדש עצמאך מוחתר לך, עאכו"כ בדברים האסורים, וכענין זה של עניות אמן, אשר אם יעשה האדם חשבון הנפש, כמה פעמים הי' לי כוונה רואיה בעת עניין אמן, כמה עניות וכמה לא עניתה, הלא חסמר שערות ראש, אשר כאו"א יודע בעצמו איפה הוא עומד בענינים אלו.

כא) ידוע שאין הקב"ה מוותר כלל, וכדברי הגמרא כל האומר הקב"ה וותרין יותרו מעוייה, ובעלמא הרין הרי יש לו הברירה לשוב בתשובה שלימה, עד שיבא לעולם העליון, כי אז כבר מאוחר מדי. ויש שני חלקי התשובה, מוקדם צרייך חרטה גמורה, עצם הקבלה שלא לחטא עוד, ואח"כ בא החלק השני של התשובה, לעקור מן השורש את כל הקליפות שנבראו ע"י עוננותיו ל"ע, כי לאחר מאה ועשרים שנה סובלות הנשמה מאד מקליפות ההם שנבראו ע"י חטאיו. וידוע

קדושת בית המדרש

דברות קדומות היו מטכסי עצות וסגולות זהה, היו כאלה שכתו בצוואתם שייעשו בהם ד' מיתות בית דין, ריש שציו להכריז בחרם שבנו לא ילכו אחר מטהו, כדי שגמ כל כוחות הטומאה שנולדו מהטא לא ילכו אחר מטהו (כמו שבנו אין הולכים). וא"א חיפש סגולות ועצות מה לעשותו, והי' שורה פחד גדול בעניינים אלו, דהלא יומם המיתה הוא דבר נורא וairoם.

וכותב הרמ"ק איזה עצה איך להפטר מהטהאות, יש עצה של גלות מכפרת עון. — וכבר נודע מהני תרי אחיהם הקדושים הרב ר' אלימלך ואחיו הרב ר' זושא ז"ע שהלכו גולה אחר גולה עברו כלל ישראל, הרי זה לצדיקים ובכלי מדרגה, אבל לאנשים כערכינו הרי יש עניין החשובה בפשתות.

והנה עונש הגלות הוא קשה מאד ל"ע, להיות נע וננד יום ולילה. אך יש עוד עצה, יסורים ל"ע, דהינו ע"י יסורי נמלים לו עוננותיו. הרי וא"א יודע שהוא עןין קשה מאד, אפילו על כאב ראש מעט מזעיר כבר לוקחים תרופה אספירין ועוד מדיצינען, כי קשה כה הסבל כובד היסורים ל"ע.

עוד עצה יש, והוא עונש העניות ל"ע. דלות הוא עונש קשה מאד, כאשר לו לחם לאוכל ובגד לבוש ל"ע. הרי זה יסורים גדולים ל"ע, ואפי' כשהעצמו יכול לסגת, א"ע, אבל אנחות ילדיו ובני ביתו שאין להם פת לחם, הרי זה דבר קשה מאד בעבורו.

גם העונש של מי שאינו לו בניים ל"ע הרי הוא ממש דומה למחל ל"ע. מי יוכל לשוב בכל אלה. אך בכל זאת הרי צריכים לפרק א"ע מהעונות, ואוי ואובי אם ישאיר את כפרת העונות לעולם העליון, כי שם עונשו קשה ומר. כמו שהרמב"ן ז"ל בשער הגמול, אכן יסורים קלים בעולם העליון קשים פי שבעים מיסורים קשים שבולם הזה, ואפילו יסורי איוב, וא"כ מי פתי יסור הנה להשair עניין מירוק עוננותיו לאחר מוע"ש.

וכ' הרמ"ק ז"ל, רהעצה המכ טובה זה הוא להיות מנעלבים ואין

קדושת בית המדרש

עלבים, להעכיר על מדותיו, כשמבזים אותו ואינו עונה כלום, רק שותק. ובאמת היצור הרע מפתחו לאדם שלא עומד מן הצד כשמבזים אותו, ומוכא גם מבעל שם טוב הקדוש ז"ע, דבעת אמרית "אלוקי נצור" יחפלו שייהיו לו בזונות בעדר כפרת עונותיו, וזהו סגולה לכפרת העונות, וכשבא לידי מעשה לא יכעת בזונות אלו.

כב) ולדאכוני רואים שכשבא לידי מעשה הררי כשמבזים אותו קשה כח הסבל, ואפילו אם למד ספרי מוסר, וקיבל על עצמו להיות מעכיר על מדותיו אינו יכול לעמוד בנסใจן, וחושב לעצמו, בפעם הזאת מוכראח אני להשיב לו כגמולו, כי بلا"ה יחשבו בן"א שהצדק אותו, ועוד "לומדישע פשעטלעך" כאלו שמהדרש בדעתו כדי לענות למי שمبرזה אותו.

ולזה נותן הרמ"ק עצה שהוא טוב יותר מכל העצות, וקל לקייםמו, כי אינו צריך להחנון על זה, אינו צריך להסתגר בגלגול שלג ואינו נגעש בגיהנום, והעצה לכפרת העונות שננתן הרמ"ק הוא ענייה אמן יהא שמייה רביה בכל فهو, ואז מוחלין לו כל עונותיו כאמור לעיל. וגם קורעין לו גזר דין, ויש נסחא קורעין לו גזר דין של שבעים שנה, ובתניא מובא הלשון (סימן נ"ז ס"ב) יש לכוין היטב באמן יהא שמייה רביה, שכל העונה אמן יהא שמייה רביה בכל מה כוונתו קורעין לו גזר דין של שבעים שנה.

להיות בגן עדן במחיצת גדויל הדור

כג) כבר אמרנו לעיל ידי עניית איש"ר יש לו הכרירה לאחר מוע"ש, שיכול לבקר לעצמו איפה שרצחה ללמידה בגן עדן, באיזה בית מדרש. והנה כמה יחזק האדם טוביה כשאומרים לו שיכול ללמידה יום אחד פה ויום אחד בהיכל אחר, חודש אחר בכיהמ"ד זה וחודש השני בכיהמ"ד אחר, בודאי שיחזיק טוביה למי שאומר לו כן, וכשעונה איש"ר יש לו כל הכרירות.

קדושת בית המדרש

יז

וידוע מאמר בן"א דכשהאדם מתעמק הרבה בדברי הרשב"א יכול להיות במחיצת הרשב"א, אך באמת לא מובא דבר כזה בשם ספר, ואדרבה, הרי יש כמה בחינות בלמידה התורה, מי יודע אם תורה שלמד הוא לשם, אם אינה לknentr, או עבד כבוד וכיוצא, וממי יודע אם יזכה ליכנס להיכל של איזה צדיק, אולי הוא רק כשלומד תורה לשם ממש, וכשהתייגע ביותר بعد התורה הק', עכ"פ הרי אינו בטוח אם הוא כן באמת, שיכول להיות במחיצת צדיק או גאון פלוני שהתייגע בדברי תורהו, אבל גבי עניות אמן יהא שםיה רבה הרי הוא מבואר בגמרה בפירוש, שפותחין לו שערי גן עדן, ואין זה שייכות עם הלימוד, רק עם הפילתו.

ולמשל, אם אחד עוסק בתורה ומתבקש בהבנת איזה סוגיא, ופתאום יאמר לו שעוד מעט יבא הריטב"א לפה ותוכל לשאלו שאלת זו, או שאם חלק קילאמעטער תוכל לפגוש את הריטב"א ולשאול פשט בסוגיא זו, אז בוראי שהאדם הי' גוזל זמן לעצמו והולך לשאול את הריטב"א בעצמו פשט בהגמרה, הרי זה תורה, ומה לא יעשה האדם בשכיל התורה. אך כשאומרים לו שעוד מעט יאמרו קדיש וצריך לענות איש"ר, לא יעלה על דעתו שבזה תלו依 הכל, שכשיבו לישיבה של מעלה יוכל להיות בהיכלות הרבה צדיקים ולהשתעשע אתם בדברי תורה, ולשאול אותם מה שקשה לו בגמרה, וכל זה זוכה ע"י שעוננה אמן בכל כחו.

תענוג של לימוד תורה בגן עדן

כד) זאת ועוד, ידוע מה שפירשו בספרים במ"ש הגמרא (ע"ז י"ז) ועוד על אורות בעלי תשובה שיצא ב"ק פלוני מזמן לעזה"ב, בכה רבינו יש קונה עולם בשעה אחת. ומפרשים הכוונה לבכיתת רבינו, דלא כורה הי' לו לשםות, וכי יעלה על הדעת שרבי הי' מקנא לא' מישראל שיצתה בת קול שמזומן לחיה עולם הבא. ברם הרי שא"א לומרשמי שעוכד הי'

קדושת בית המדרש

שביעים שנה או יותר יש לו גן עדן כמו שיש למי שקונה עולמו בשעה אחת, בודאי א"א לומר כן.

ופירושו הכוונה, DIDOU דמלכותא דركיעא כעין מלכותא דארעא, וכמו שבעה"ז יש בין הולי כי בית המדרש כמה מדרגות, כאמור המשנה ארבע מדרגות בהולי בית המדרש. יש שמייגע א"ע בתורה וזהו התענוג שלו, וכמו שאומרים דאללא היו בעלי עבירה מרגישים הנעימות והמתיקות שמדובר העוסק בתורה כשלומד איזה סוגיא, הרי היו מניחים כל תענוגי עולם זהה וועסקים רק בתורה, ואין שמהה כהתרת הספיקות, ויש עוד דרגא שכאים לבית המדרש, ומסתכל כל הזמן על השעון שהזמן יעבור מהר, כדי שיוכל לבטל הזמן בניקל, ואפילו אם רואה שהשני לומד, תבא עליו ברכה, אבל הוא אינו רוצה ללמידה ומהחמק מזה, וכל רצונו הוא רק לפטור את הזמן בלבד ושוב. וכדבר הזה הוא גם במלכותא דרכיעא, דהකונה עולמו בשעה אחת, אף שזכה לעוה"ב, אבל הוא מסתובב למעלה בגין עדן أنها ו安娜, כי אין לו מה לעשות, וראה כל היום איך שאחרים לומדים, ורוצה שעבד כבר הזמן, וכן עובר עליו חמיד. משא"כ מי שהתייגע בתורה ועבדות ה' בהאי עולם, הרי יש לו מה לעשות בעולם העליאן.

וכן מבואר בזוה"ק ובכתבי הארייז", דמה שלומד האדם בעולם הזה הוא מזונתו בעולם שכולו אורך, כמו שיש לו בעוה"ז הנאת אכילה גשמית, כמו כן יש לו הנאת אכילה מהתורה ומצוות שקיים, והם הלבושים של האדם בעוה"ב.

כה) וכשעשה תשובה רק ברגע א', למשל אם שמע שהחולך לציוון הקדוש של הרבי ר' אלימלך זי"ע מלזענסק לא ימות בלי תשובה, אז בטח שהוא דבר טוב, אם שב בתשובה לבסוף, אך באמת צרייך לדעת שאין זה בפשטות, שאינו מת בלי תשובה, אלא הרהור תשובה, ומילא אף שהיה לו הרהור תשובה,אמין מה יעשה עם כל המקטריגים וכוחות הטומאה שעדיין הם בתוקפם כי לא ה' לו במה לבטלים, ומוכן בעבורו שאול תחתיות והרבה מלאכי חבלה רוצחים להפלו לשם ל"ע,

קדושת בית המדרש

ואפלו אם יעבר דרך כל אלו המסתננים ומקטרגים וירצה לירש גן עדן, אין לו מה לעשות שם כאמור לעיל שלא עשה כלום בעניין תורה ועובדיה בעיה"ז, ועוד כשהוחשב איך שלא ימות בלי תשובה, יותר טוב שיחשוב האדם מה יעשה כsigmoid רכבר עם כל המקטריגים שעומדים בדרכו לג"ע, ולזה העיקר שיעשה השתדרלות שיכל לזכות לתורה בעולם שכלו טוב, וכਮובא בספרים דאם מיגע א"ע בעוה"ז להבין איזה עניין בתורה ואינו מבין, אז לעולם הכא מסבירים לו מה שהיה קשה לו, ולפי"ז כל מה שלומד יותר תורה בעולם הזה הרי יש לו מזה חעונג בעולם העליון, כי שם אין מחלוקים תפוחים או בארן, ועוד מאכלים לקינוח ולתענוג, רק תורה ומזה יש לו להאדם הנאה שם.

לב מתמוגג ממה שיכלון להשיג באמירת יש"

כו) ובמשנה דאבות, יפה קורת רוח שעה אחת בעולם הכא מכל חי העולם הזה, ואם נש考 את כל תunnyagi האדם בעולם הזה, עם כל הטעמיים שהרגיש בעניינים גשמיים בעוה"ז, מכל ימי חייו, נגד רגע אחת בעולם הבא, האחרון שկול יותר, עאכו"כ כשנותנים לו ההזדמנות שיכל לעסוק בתורה בעולם העליון, ולא לימוד התורה סתם, אלא לימוד התורה ביחיד עם הצדיקים שככל הדורות, ביחיד עם התנאים, אמראים, ושאר הצדיקים, הרי זה חעונג גדול מבוכן, ולכל זה אפשר להגיע ע"י שעונה אמן בכלacho, בכל כוונתו, הרי לפניו גדול העניין של עניית אמן, וכשעוברת עליו תפילה מנוחה, שחירות, מעריב, ואיןינו שעונה כראוי הרי מוכן מזה גודל החסרון מה שמאבד בידים. ובפרט לפים"ש בזוהר הקדוש, ומובא בספה"ק שומר אמונים ג"כ, דהעונה אמן בכלacho וכוונתו הרי הוא נמצא בעוה"כ בהיכל סמוך להיכלו של מלך המשיח, ושם בג"ע זוכה למדוד תורה מפני של משיח עצמו, ראה עד היכן הדברים מגיעים.

קדושת בית המדרש

עם הארץ יכול להגיע למה שאין זוכין לומדים מופלאים

כז) עוד מובא בספר ואמרו Amen בשם ספר קדמון, דהעונה Amen כראו זוכה להיות במחיצת כל הצדיקים, וכשהתבוננים בזה הרי רואים מזה דבר נפלא, דלפעמים רואים אנשים פשוטים שאינם יודעים לכארה צורת אותה, יושבים בבית המדרש ואומרים קצת הלים ומעמדות וכדומה, ולאחר מכן מוע"ש זוכה להיות במחיצת כל הגודלים, ממש עולם הפוך ראיתי, כי לעומתו הגדול בתורה ותלמיד חכם ישיב בדין וידום בצד מרוב בושה, כי אף שזכה לגן עדן, יזכה לזה רק מכח התורה שלמד, וכפי מדינת התורה שלמד, ואיש פשוט זה שלא ידע צורת אותה, ברוב חמיימות ענה Amen בכל فهو ואמר מעמדות, ישיב בישיבה של מעלה בין כל גודלי הדורות, ויתמה הרואה, וכי זה עולם האמת? איה היושר וצדק זה?

והתאי" בזה, דהוא עולם האמת לא מיתנו, וכמו שרואים מממרי חז"ל וספה"ק שהזכרנו. דהאיש פשוט זכה לזה מחמת שענה Amen כדבאי והוא, התלמיד חכם, לא ענה Amen בכל فهو וע"כ לא זכה לזה כנ"ל, ואף שהיה לומד גمرا על סדר הש"ס, ולמד אגדות הש"ס, ולא התבונן בגודל העניין של איש"ר, וכנ"ל. והסיבה לזה כי בעת שהבעל חפילה החפיל חפילה שמונה עשרה בציבור לא זירז עצמו לעמוד הכן על מקומו ולידע שעוד מעט נctrך לעונת Amen יהא שםיה רבבה, וצריך לחשוב בעצמו, עד כל חללא דעתמא לא אוثر מעניית Amen כדבאי, והוא יקר מכל הון, ויותר מזה איינני צריך. אבל איש עם הארץ זהה אכן קיים זה כדבאי ולפיכך בדיון הוא שיטול שכרו.

חומר המدلג על עניית Amen

כח) וכעת נדבר אודות חומר העניין אם אין עונה Amen. מובא בתניא (סימן נ"ו) דמי שאינו עונה Amen, אז כשהוא בעת צרה ח"ז

קדושת בית המדרש

כא

נועלים בעדו שעריו שמיים. כמו כן ידוע מ"ש הגאון מהרש"ם זצ"ל בספרו דעת תורה, בהסכמה לספר הפנים, דהעונש ע"ז ג"כ מה שנחלש מאד מצב הפרנסה, הוא ג"כ עברו שאין עוניים אמן כראוי (והוא עניין שרואים גם בזמן זהה), ומבייא עוד טעמיים על חוסר הפרנסה.

וכתב רביינו בחי בפרשת שלח (ומובא גם באורחות צדיקים) דאם איןנו עונה אמן בכל فهو בכוונה, יורד לדיווטה התחרותה של גיהנום, שם חשבו מכופל,ומי שנכנס לשם איןנו יוצא מהם לעולם ועד, ממש לשון מבהיל וαιום.

גורם חי' לבניו שייהיו יתומים

(בט) ומבייא עוד בשם ספר א' רbam איןנו עונה אמן יש לו דין רוצח, שגורם לבניו שייהיו יתומים, ונוסף לזה שגורם שבניו יהיו יתומים לע"ע הרי גורם להם שאין להם מי שיגדל אותם, והם תמיד בכח' נשרבי לב לע"ע, בלי אב, ואין להם עם מי להתייעץ, ואם גרים לזה עיי' מעשי, שלא ענה אמן כראוי, נמצא שגם זה שבניו יתומים הכל עולה על חשבונו חי'.

למה דוקא קדיש לעילוי נשמה

(ל) ובאמת רואים גודל העניין של עניות אמן גם מזה שתיקנו חז"ל דוקא שיאמר קדיש י"כ חודש לאחר פטירת אביו או אמו, דבאמת צ"ב למה לא תקנו שלמדו הבנים לעילוי נשמתם בכל יום כמה דפים גمرا, איזה פרקים משנהות או שיאריכו יותר למצות תפילהן, ועוד מצוות שבתורה, ומהרו עתיקנו שיאמרו קדיש דוקא, אלא ע"כ רואים מזה שעניין עניות אמן יש בו כחות נשגבות ונעלות, אשר על ידה מעלים את הנשמה, אשר א"א לעשות עיי' מצוה אחרת. וגם בתלמידי חכמים שתורתם אומנתם לא מציינו בשו"ע דלצורך עליה לנשمة הוריו לימוד

קדושת בית המדרש

יוטר שעות וצדומה, אלא אמרת קדיש. וכך שכל חיבת וחיבת שלומד הרוי הוא עילוי לנשחת הלומד ולנשחת מי שלומד בשכilio, אעפ"כ כה התפילה הוא גדול מאד, וכן ביום הכהפורים, יום הקדוש, לא תיקנו חז"ל שילמדו מן הבוקר עד הערב כדי לכפר כל חטאיהם, אלא שיתפללו, הרי מזה דהתפילה גדול כוחה ואפשר להגיע על ידה למה שא"א אף ע"י תורה.

והנה בעניין עניות אם"ן יש כמה פרטים אשר אינם ידועים כ"כ, כי אפשר לומר כל ימי חייו אמרן שלא במקומו ושלא כראוי, והרי זה כמובן לא ענה אמרן כלל ועוד יותר גרווע כאשר יכואר לקמן.

מעשה נורא

לא) ידוע העובדא מה שאריך לחסיד אחד שלא ענה אמרן, המעשה נזכר בספר הגן, וכותב שצרככים לעיין במעשה זו, והוא מה שקרה לבעל הלבוש, אשר ציווה שככל מקום שיילך יספר מעשה זו כדי לעורר אודות עניות אמרן, וא"כ הרי זה דבר בעתו לספר כאן סייפור זה, כי בודאי יש בינוינו כאלו שעדרין לא שמעו מעשה זו.

בעל הלבוש הי' מגדולי הפוסקים בדורות הקודמים. כשהנתקבל לרוב העיר פוזן, באו אליו טובי העיר והביאו לו קאנסוס של העיר. וכמו כן רקודם שנסע לשם השלים א"ע בכל מקצועות התורה, ובפרט בעניין עיבור החודש השלים א"ע קודם שעלה לכהן פאר בעיר פוזן. ואמר לאנשי העיר פוזן, שהיות ורוצה ללימוד הלכות עיבור החודש ביתר שעת, וב��ביבות האשכנזים לא עסקו בסוגיא זו, ע"כ נסע למקומות הספרדים, כדי שיוכל ללמד אצלם עניין נשגב זה.

בראשית דרכו הגיע לעיר וויניציא, שהיו שם רבים מחכמי הספרים, ופגש שם איזה משפחה ממושחת אכובה, ושם למד חכמה זו, וידעו שחלק א' מעשרה לבושים שחיבר הלבוש הוא בעניין עיבור החודש, שקיבל במקומות הללו.

קדושת בית המדרש

לפני שנגע שם כדי לקבל את הרכנות בפזון, קרה שליד אחד רצה לאכול פרי ובירך ברכת בפה"ע, והלבוש לא שם לב לברכתו ולא ענהamen (מה שקרה כהיום מעשים בכלל יום). דלפי הנפסק בשו"ע צריך לשים לב לכל ברכה ששומע כדי שיוכל לענותו amen.

על ביטול אמן אחת חייב מיתה בידי שמיים

א) כשהראה החכם משפחחת אבוחב שהלבוש לא ענה אמן על ברכת הילד, קרה אף עליו ונידה אותו בחרם. הלבוש לא ידע מדוע נידחו החכם, וכמובן שפייטו כי חשב שהוא פגם בכבודו, ואמנם החכם ענהו, לא פגמת בכבודי, אלא כי לא ענית אמן על ברכת הילד ע"כ אתה חייב מיתה בידי שמיים, כמו בא אדם שאינו עונה אמן פעמי' אחת הוא חייב מיתה בידי שמיים. ואמור לו החכם, דהיות שלא רצח שיקבל עונש חמור כ"כ של מיתה בידי שמיים, ע"כ נידה אותו, ובזה ביטל הגזירה שנגוז עלייו. אך בחנאי, דבכל מקום שיבוא (הלבוש) יספר מעשה זו לכל אדם, וכן יצווה לבניו ולכיתו אחריו עד סוף כל הדורות, שיספרו מעשה נורא זו שאספר לכבודו כתעת.

וכה סיפר החכם: בעת גזירות חתנו"ו הי' חסיד א' באיזה עיר שלא עבר על חטא מימי. היה אצלו תורה וגדרלה במקום אחד ממש, כי הי' עשיר גדול וצדיק, וגם מקורב למלכויות. ובכל פעם שגזרה המלכות גזירה על ישראל הי' הוא מבטלו.

ויהי היום, שהמלך ציווה לגרש את כל היהודים מבית מלכותו, ויהי עת צרה ליעקב, ופנו לחסיד ההוא שיראה להשתדל אצל המלך להתחנן לפניו על עמו.

החסיד הלך לארמונו המלך, ובעת ההוא כשבא לשם הי' זמן מנוחה לעת ערב, ואמר החסיד שמקודם שיכנס להמלך רוץ להתפלל מנוחה. ואמרו לו אנשי הקהילה שהלכו אליו למלך, שהיות והוא עניין של פיקוח נפשות, צריכים ציבור, צריכים לлечת עכשו למלך ולא לאחר אף רגע, וכן

קדושת בית המדרש

עשה החסיד ונכנס לחדר המינוח של המלך כדי להשתדל בעד ביטול הגזירה.

המלך קיבלו בסבר פנים יפוח כדרךו מاز ומקדם. אבל בגין לבני הגיע לשם איזה גלח מרוחקים, וכשבא לחדר המלך השתחווה לפניו ואמר כמה תשבחות ושירות לפני המלך.

בעת שהגלה עמד שם ודיבר לפניו המלך, הילך החסיד להתפלל מנוח בגין לבני, כי בעת אין זה עניין של פיקוח נפש היהת ודיבר כבר אל המלך. ולפי חשבונו יצא שכשיגע זמנו לעמוד עזה "פ' לפניו המלך (כשגמר הגלח את דבריו) יגמר הוא בינתיהם תפילהו.

כל הקהל שעמדו שם ענו Amen על ברכתו של הגלח שבירך להמלך, ושאל הגלח אם גם היהודי (שעמד בתפילה שמו"ע) ענה Amen (ואמנם החסיד לא ענה כי לא הבין מה שהוא מדבר בפרט שהיה עומד באמצע התפילה). ואמרו לו שהחסיד לא ענה Amen. ויזעק הגלח זעקה גדולה וمرة, על שהיהודי לא ענה Amen לברכתו, כי בעת ה"י עת רצון שכלה הכרוכות שבירך להמלך יתקיימו במילואם, וכיון שלא ענה היהודי Amen ע"כ לא נתקבלה הברכה.

ויקנוף המלך מאד וחמתו בערה בו, דבשביל שלא ענה היהודי Amen על ברכת הגלח הפסיד כל ברכותיו של הגלח, וציווה תיכף לחתfos את החסיד ועלונתו בכל מיני יסורים ומיתות משונות ל"ע, וחתכו אותו לחתיות וכן שלחו את גופתו לביתו, ומובן שאח"כ גירש המלך ברוב כעסו את כל היהודים אשר במלכותו.

לא) בעיר של החסיד ה"י עוד חסיד א' שהי' ידיד נאמן שלו, והמעשה שאירע לחבירו, איך שנרג בmittah משונה ל"ע בבית המלך, נגע מאד לבבו. כי הוא הכיר את חבירו וידע שהוא איש תם וישר, עובד ה' כל ימיו, ואפילו אם פגש ח"ז או אי פעם באיזה פגש זעיר לא מגיע לו mittah משונה כזו ל"ע. וחשב בדעתו, מי יודע, אולי ה"י אחד בפה ואחד בלב, שלא ה"י תוכו כברו ח"ז.

קדושת בית המדרש

החסיד התענה ימים רבים וشفך נפשו לפני קונו שיזודיעו לו סיבת הדברים מroud הגעה מיתה משונה כזו לחבריו וידידו אשר הכירו מאז ומקדם כירא ה'.

ויהי היום, ראה פתאום בחדרו את חבריו הוותיק בהקץ, עומד אצליו, ויחרד חרדלה גדולה כמובן. ויאמר תיכף לידידו, הגד נא לי כל הדברים אשר עברו عليك, כי יודע אני אשר הייתה ריא ושלם כל הימים, וא"כ א' א' איפה נגזר עלייך גזירה כזו.

ויען החסיד, הן אמרת שבימי לא עברתי על שום עבירה מדאוריתא או מדרבנן, רק פעם אחת שמעתי מאיזה ילד ברכבת המוציא לחם מן הארץ, ולא אמרתי Amen. הקב"ה הארייך אף ולא העניש אותה עד שהגיעה הזמן ודנו אותו בשם, ועיי'ז קרה כל העניין עם הגלח. ואף שלאנשים פשוטים לפעמים אין מעניםיהם אותו בעזה"ז, אבל אצלך רצוי שיבוא מזוכך לבית עולמו, וזהו הי' העונש עבור שלא ענה Amen רק פעם אחת. ומובן דמי שלא קיבל עונשו בעזה"ז סובל בעולם האמת ביותר. והחסיד ביקש מחבירו החסיד השני שישפר מה שקרה לו בקרית חוץות, כדי שידעו בנ"א גודל העונש אם אין עוננים אפי' על Amen א'.

וסיים החכם ממשפחחת אבוחב את הסיפור לבעל הלבוש, דעת"כ נידה אותו, כי מעשה זו רואים חומר העניין אם לא עוננים Amen, ועי'כ גם אתה תספר מעשה זו בכל הזדמנויות, לבנייך ולכיתך אחידך.

ובספר הגן, שהוא ספר קדוש ונורא, מביא בעניין אמרת Amen, דכדי להתחזק בעניין אמרת Amen כדי לכ"א לקרוא מעשה זו לכח"פ פעם אחת בחודש ולפרסמה לבנ"א.

מעשה זו אינה מעשה של הבעל, רק הוא מעשה אמרת לאתו שמובא בספה"ק הגן, שאינו חיבור של ספרי דופי ח"ז, רק מעשה מקובל מדור דור.

לומד תורה – ומחטיא הרבים

לד) ומעתה בעניין ענייה Amen יש להזכיר כמה נקודות חשובות. כבר

קדושת בית המדרש

הזכרתי מ"ש התניא בשו"ע סי' קכ"ד סע"י ר', יש לגעור באנשים שלומדים בעת חזרת הש"ץ או שאומרים תהלים, אפילו מכובנים בסוף הרכות לענות אמן כראוי שלא תהי' אמן יתומה, משום דעת הארץ לימדו מהם שלא לענות לשילוח ציבור. וכך שהוא לומד, אמן השני שאינו לומד, כיון שרואה שגמ הת"ח אינו עונה אמן בעת חזרת הש"ץ אז גם הוא מתרשל מזה ועובד שיחה בטילה ח"ז. ויעסקו בשיחה בטילה ונמצא מהטיאים את הרבים, דבמה שלומד אז הרי הוא מהטיא את הרבים ח"ז.

עוד כתוב שם, ולא ישיח שיחת חולין, ואם שח הוא חוטא וגדול עוננו מנשוא, ולשון זה מובא בשו"ע רק בעניין זה של עניות אמן.

אפיי מי שהתפלל כבר לא ישיח כשהציבור מתפללין

(לה) עוד מביא שם בשם הזוהר, שכל המשיח בבית הכנסת בשעה שהציבור עוסקין בשבחו של מקום, מראה בעצמו שאין לו חלק באקליה ישראל. רואים מזה חומר העניין, דאפיי מי שאינו מתחפל בעת עם הציבור, רק הוא נכנס לביהכ"ן בשעה שהציבור מתחפלים ועסקים בשבחו של מקום והוא משוחח שם שיחה בטילה, הרי מראה זה שאין לו שום שייכות עם כל עניין התפילה ח"ז, ועל כן אם יש לו לדבר עם חבידו דבר נחוץ, יבקש ממנו שיבא החוצה ושם ידבר אותו כל עניינין, אבל לא בביהכ"ן בעת התפילה.

לבטל צרות הציבור

(לו) יש מקומות שהקפידו מאד שבביהכ"ד לא ישוחחו באמצעות התפילה, ובכל תקופה שהיא איזה גזירה, גזירות גירוש או כל'י ח"ז, גזירת השמדה, היו מתקנים בראש וראשונה שלא ידברו בבית הכנסת, שיחה בשעת התפילה. וידועumi שברך שתיקן החוספות יום טוב.

קדושת בית המדרש

כז

וקודם המלחמה היו בתי מדרשות אשר במשך דורות-דורות אמרו בהםymi שברך של התוו"ט, כדי לעודר בענין זה שלא לדבר בעת התפילה, וביוחר התעוררו בזה לאחר גזירות שנת ת"ח ות"ט אורות עניין אמרית אמן. והיות ואחזר לעולם יקרים אדם תפילה לצרה, כי א"א לדעת מהחכלי משיח, וע"כ יותר טוב להקדים ולבטל את הגזירה למגורי.

היאך לענות אמן – האינו עונה כראוי כמו שמדלג לגמר

לו) והנה בענין אמן מכיר בגמרא ובשור"ע ג' כללים, שלא יאמר אמן חטופה, לא אמן קטופה ולא אמן יתומה. אמן חטופה הינו שהאל"ף של האמן אומר בחתף. ואף שאצלינו לא למד רדקוק, אמן ירוע מ"ש החותם יאיד ועוד פוסקים בענין דקרוק שמייעטו יפה, שצרכיכם לדעת כמה כללים בזה.

החילוק בין חטף קמצ' וחטף פתח לקמצ' או פתח סתם הוא אכן שמכבים את האות. למשל, אומרים בברכת המצווה "אשר קדשנו במצותו", בהדגשת האל"ף של אשר, ובאמת צרכיכם להרגיש יותר השינוי (אשר קדשנו) כי האות שיש בה נקודה של החטף פתח, אומר ב מהירות, ועיי"ז חטף את הפתח. וע"כ האל"ף של אשר שיש בה חטף יאמר ב מהירות והשינוי יאמר בהדגשה.

וכ"כ באמן, אמן הוא קמצ' רגילה. ואם אומר אמן (שהרגיש את המ"ט) וחטף האל"ף מהרה, הרי אומר חטף קמצ'. וצריך לומר אמן (להדגיש את האל"ף ביותר). וזה הפוי לא עינה אמן חטופה ואם לאו יחטפו שניתיו, דהכוונה שאינו יודע ההילוק בין קמצ' רגיל לחטף קמצ', וצריך האדם להרגיל את עצמו ככ"ז.

ומספר שגדל אחד הי' מנענע את הלולב בכלليل א' דסוכות דרך אימון, וכשהלאו מروع עיטה כן (כי יש שלומדים מסכת טוכה כהכנה למצוה, ויש שלומדים הלכות ד' מינים).

קדושת בית המדרש

והшиб, רחיל הצבא העומד במלחמה, צריך להתחנן איך לאחוזה הכליזין בידי ולקלוע במטרה. על אחת כמה וכמה ישראלי שהם חילילים במקום, וכשלוקח את הלולב ופתחואם יזכיר א"ע שלא נגען כראוי, צריך לעשותה באופן אחר, והרי הוא בבחיה חיל הצבא ועל כן הוא עושה הכנות משך כל הלילה, כדי שכשיכא הזמן לקיים המזווה בכורק יכול לקיימה כראוי.

וכן היא בעניית אמן, צריך למדוד איך לענות אמן, ועל כן טוב יותר שיאריך קצת באמירת הקמצז ולא יאמר במהירות.

עוד באמן חטופה, שלא יאמר אמן קודם שיטים המברך את ברכתו. ובאזור שמעתי כמה פעמים אנשים עוננים אמן בקול רם ורוצה כאילו לזכות את הרבנים, אמנים לדאכונינו הוא מחתיא את הרבנים, דנפסק בשו"ע העונה אמן לא יגבה קולו יותר מהمبرך, כמו אה"כ גדרו לה' ATI, וכי בארחות חיים ושאר פוסקים,adam megabia kolo כדי שגים אחרים יתעוררו לענות אמן, מותר לעשות כן. על כל פנים כיindecker, לפעמים עונה אמן בקול אבל הוא שלא במקומו. כי לא המתין עד שהשליח ציבור סימן הברכה, ואחרים ששמועים אותו עוננים ג"כ אמן, ובאמת לה' להם לענות אמן כי עדין לא גמר הש"ץ הברכה, ונמצא שהמגביה קולו לא הי' מזוכה הרבנים כ"א מחתיא הרבנים ח"ז.

МОוטב להמתין עד שיינה מלתקדים

לח) ועל כן כדאי שיינו אמן מאוחר יותר מלענותה במוקדם, כי כל זמן שלא כלתה אמן מפני רוב הציבור עדין יכול לענות אמן, וע"כ כדאי שיאריך קצת בעניית אמן, כל זמן שלא סיימו הציבור מלומר אמן, אבל אם מקדים לאמרו כל זמן שהש"ץ לא סימן הברכה, הרי הוא "אמן חטופה", וע"כ ימתין עד שישים ש"ץ הברכה ואוח"כ יענה אמן.

ויש שהש"ץ ממהר וחיכי אחר שגמר ברכה זו מתחילה לומר ברכה שלאחרי, והציבור עדין עוננים אמן, או בוראי לא יענה אמן, ורק אם יש הפסק ביןתיים יענה אמן.

קדושת בית המדרש

כט

זהירות גם בקדושה

לט) והלכה זו של כל זמן שלא כלתא אמן מפי רוב הציבור הוא נפ"מ לגבי קדושה, דאם סיים שמו"ע והציבור אומרים כבר קדוש קדוש קדוש, אז אם הציבור עדין אומרים קדוש ולא סיימו עד כבודו, או מברוך עד מקומו, או מימלוך להללו", יכול להתחיל כתעת קדוש, כי עיקר הקדושה הוא קדוש, ברוך וימלוך, ובאמת יש טוטעים ואומרים לעומתם משבחים ואומרים בקהל גדול, וקדוש אומרים בלחש ובמהירות, והאמת שהוא טעות גדול, כי מטבח האדם דהיכן שיוכן "להתחזון", שיעשה עצמו חזן מאיריך שם בקהל ובמקום שהוא העיקר, כמו בקדוש וכו' הוא אומר ב מהירות, וראה בעצמו כאילו שככל אמרית קדוש וכו' והוא רק הגיעו ל"לעומתם משבחים ואומרים", וכן בדברי קדש כתוב לאמור — מאיריך שם ביזהר. ובאמת צריך להיות היפך. והעיקר שאם יכול לומר קדוש וכו' ואין בקדש شيء להזכיר גם לעומתם משבחים ואומרים, וכן אם יכול לומר ברוך בכבוד ה', ואין יכול לומר בדברי קדש. שהוא הקדמה לימלוך. מוטב שידרג ולא יאמר ההקדמה שאינה מעיקר הקדושה, והעיקר שייאמר קדושה.

מ) וכותב בספר הגן הנ"ל, נדרש האדם לקיים בכל יום תיבת צדי"ק, והיינו צי' אמנים, ד' קדושיםות, י' קדושים וק' ברכות, ואם הוא עושה כן הרי הוא צדייק.

זהירות באמרית ברוך ה' המבורך

מא) וכן הוא בקריאת התורה, נדרש לומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד כל זמן שרוב הציבור לא גמר לומר, אבל אם גמרו כבר והוא אומר ביחיד או הוציא השם לבטלה ח"ו. ורק מי ששמע את העולה ל תורה אומר הברכה יכול לומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד, או כשהשמו עשרה מפני העולה גם אחרים יכולין לעונתו, ואם אין שומע את העולה ל תורה אין יכול לומר ברוך ה' המבורך, ורק אחר שהציבור אומרים ברוך ה' המבורך לעולם ועד צריך לעונתו אמן. ונמצאת הדעה ל תורה שאינו אומר בקהל ברכו את ה' המבורך. הרי הוא גוזל את הרבים ח"ז כי גוזל מהם את האמן הרואיה, וכן רואים אנו בנ"א שיש להם קול ב"ה, וכל היום מריעשים בקהל קולות. אבל כשעליה ל תורה אז אומר בלחש ברכו את ה' המבורך.

ובזה צריך לעורר העומדים אצל הס"ת שלא יגיבו קולם יותר מידי באמרית ברוך ה' המבורך לעולם ועד, כי חלק מהציבור אינם יודעים מתי לומר, ואם לא שמעו י' בנ"א אין יכולים לעונתו ברוך ה' וכו'. וכן הוא באמרית ברכו בתפלת מעריב או בשחרית, דכשהש"ץ אומר ברכו ופותחות מי' שמעהו, אסור להם לעונתו ברוך ה' המבורך לעולם ועד, כדי שלא יהיה ברכה לבטלה, רק מי ששמע את הש"ץ יכול לעונתו.

קדושת בית המדרש

מב) עכ"פ היוצא לנו מכל הנ"ל, דיכל להיות גוזל את הרבים או מכשיל את הרבים אם אומר במתירות, או במתינות יותר מראוי או בלחש, וע"כ טוב יותר להתאזר קצת בעונית האמן ולא להקדיםיו יותר מראוי.

והש"ץ כשוגמר הברכה ימתין קצת עד שיתחיל לומר ברכה השני, כדי שככל הקהיל יוכל לענות אמן כראוי, ואח"כ ימשיך ברכה השני, וכך רא"צ להמתין הרבה, אבל לא ימהר ג"כ.

בעל תפילה מזוכה הרבים

וידעו מ"ש בפלא ייעץ, צדיק כתמר יפרח הארץ לבנון ישגה,
יפר"ח הארץ לבנון ס"ת חז"ן, והחזון שיודע לדקדק היבט
באמירת הברכות ושהציבור יוכל לענות איש"ר כראוי, הרי הוא
בבחי' צדיק כתמר יפרח. וע"כ אין להתחמק מהתפלל לפני
התיבה אלא يتפלל לפני העמוד ואדרבה הוא מזוכה הרבים במה
שהם עוניים כראוי אחר ברכותיו כשהםצדת וכלהלה, וזה הוא
בכלל מזוכה הרבים ולא יבא לידי אמן יתומה ח"ו.

זהירות לש"ץ

מג) וכן בקדיש שאומרים יתגדל ויתקדש שם"ר רביה, צדיק הש"ץ ג"כ להמתין
עד שיגמרו לומר אמן. זמן השהי' הוא עד שיגמרו אמן בינוינה. ובציבור יש
מאricsים ויש מקזרים, ועל המאריכים בדרך כלל אינו ממתין, רק על שאר הציבור
הבינונים, ומובן מליין דאין השימוש לפי אותם שאומרים אמן חטופה.

וגם כשאומד בעגלא ובזמן קרייב ואמרדו אמן, צריך לחכות עד שייאמדו הציבור
אמן ואחר כך יאמר יהא שמייה רביה, וכן ביחסך לא ימשיך לומר ישתחב ויתפادر
עד שיגמור הציבור לומר יתפרק.

ואם מרגיש השומע שאינו יכול לשמוע הסוף בדקה היטב, ואני יודע אם גמר
או לא, אז מוטב שלא יענה אמן בכלל. וכך שחמור מאד אם אינו עונה אמן, אבל
גרוע יותר אם אינו עונה כראוי.

ולגביו אמן חטופה שרבינו, מבואר בפסקים דלאו דוקא כשאומד בחטא, אלא
דא"א כל קריאה שאומר נקודה חוץ ממקום הוא הוא בגרור אמן חטופה.

לא

קדושת בית המדרש

ועל Amen קטופה כתוב המחבר, וכן התניא, אשר מחותך קדיאת הנזון, שאינה מרציאה בפה שתהא ניכרת. והכוונה דטבע בנו"א כשאומר אמן אין מעין אם אמר הנזון ג"כ או לא, כי ברגע שגמר לומד האמן הרי ממילא אמר הנזון, ואינו צריך לעשות פוללה שהnazן יצא לפועל, כי כשאומר האל"ף והמ"ס ממילא יצא nazן ג"כ, כי כשמפסיק בלשונו בהפסקת האל"ף והמ"ס ממילא nazן. אמן להלכה ציריך שיזכיה בפה שתהא ניכרת, שצ"ל "אמן". וכשלומדים בשוו"ע ובתניא, דואים שם אין עוננים אמן באופן זה דוקא הרוי הוא אינו מוציאה בפה שתהא ניכרת, וצריך כל קודא להתחבון בויה היטב.

הספר הקדוש "מקדש מעטי", וכל מיני מודעות על ענייני קדושת בית המדרש ועניית אמן אפשר להשיג בחנות אצל:

חברה מזכ"י הרבים העולמית

- (1) ר'ח הטורים 10, ירושלים עיה"ק חובב"א טלפון 389-497 (02). — (2) רחוב שמואל הנביא 72 ירושלים עיה"ק. — (3) וווערד מורה מקדש, גבעה שאול, 26, ירושלים עיה"ק. טל': 523-632 (20).
 - (4) בלונדון טלפון 458-7511 (01). — (5) 806-5643 (01). — (6) באנטוורפן טלפון 3232-233-6730 (011). — (7) בארץ הארץ בברקלין טלפון: (718) 436-1180. — (8) 774-7880 (718). — (9) 972-2691 (718). — (10) בלוקווארד ברוקלין טלפון: (201). — (11) 901-8944 (914) 354-5011 (914). — (12) במאנסי נוא יארק נ"י (914) 356-3143 (914). — (13) בקרית קאשוי בערדפראד הלילס נ"י 666-5371 (914). — (14) ריגו פארק נ"י 830-0321 (718). — (15) בקרית טאש-קאנאדא 430-3614 (514). — (16) במאונטראיל-קאנאדא 276-1497 (514). — (17) במאונטראיל-קאנאדא 270-633 (514). — (18) בטורונטו 789-0971 (416). — (19) בכני-ברוק א"י רחוב ירושלים 20 בחנות הטעב - (20) בכני-ברוק א"י רחוב נורם אלימלך 10 ב'. — (21) מגדל העמק א"י, "מגדל אור" 540-422 (06).
- די אלע זענען אינטערעסיט צו העלפען אונז פארשפראיטען די הייליגע ספרים "מקדש מעטי" אונז די מודעות וחגנון קדושת בית המדרש ועניית אמן זאלען זיך שענדען אונז אמריקא צו דעם טלפון: 436-1180 (718), אונז אנדערע לענדער צו די אויבענדער מאנטען טלפונען.

PROJECT SHUL

BROOKLYN, N.Y. (718) 265-5366
LAKWOOD, N.J. (201) 901-8944

WORLD SOCIETY FOR THE SANCTITY OF THE SYNAGOGUE AND
ANSWERING "AMEN"

1274 - 49th St. Suite 11 • Brooklyn, N.Y. 11219 • Tel: 718-436-1180

